

HAJDUFÖLD

ELŐFIZETÉSI ÁR HELYBEN ÉS VIDÉKEN
 Egy hóra . . . 25 K Félévre . . . 150 K
 Negyedévre . . . 75 K Egész évre . . . 300 K
EGYES PÉLDANY ÁRA: 1 KORONA

KERESZTYÉN POLITIKAI NAPILAP
 Megjelenik hétfő kivételével minden nap
 Felelős főszerkesztő: Dr Komlóssy Imre

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECZEN, PIACZ-UTCZA 59. SZÁM
INTERURBAN TELEFON: 3-48. SZÁM

Merre induljunk?

A hetedik éve tartó világháboru, az ennek nyomán bekövetkezett világfelfordulás olyan eltolódásokat hozott létre az egész világ, de különösen Európa népeinek erőviszonyaiban, politikai és gazdasági elhelyezkedésében, hogy már-már alig ismerjük ki magunkat.

Évszázados ellenségek entente-cordialeba állottak össze, egymásra utalt és századokon át baráti viszonyban élt népek fegyveres kézzel rohantak egymásra. A szövetségi viszonyt megpecsételő szerződéseket papirrongyokká tépték, segítő kéz helyett fegyvert markoló öklöt mutattak régi szövetségesek egymásnak.

A háboru az egyik oldalon küzdők teljes leverésével végződött. A győzelemtől megmámorosodott ellenség kénye-kedve szerint diktálta a békét. Elvakultságában nem vette észre, hogy nem békét teremt, hanem új, még rémesebb háborut készít elő, ha mereven ragaszkodik békefeltételeihez, melyeknek megtartása természeti és erkölcsi lehetetlenség. Különösen lehetetlen ránk, magyarokra nézve, kiket nem csupán évezredes birtokállományunk kétharmadrésztől, hanem ezáltal egyben életfeltételeinktől akar megfosztani.

Azonban a józan ész, a jobb belátás ellenségeinknél is kezd ébredeni. Ellenségeink, kiket magukat is belső nyugtalanság emészt, kezdik belátni, hogy Európa békéjéről beszélni se lehet addig, míg a magyarságnak a nyugalmát meg nem teremtik. Már pedig a békefeltételek erre nemcsak, hogy nem alkalmasak, hanem ellenkezőleg: azt a tüzfészket, melynek magva idáig a Balkán volt, áthelyezték, illetőleg kiterjesztették mi reánk is. Azt a tüzfészket, amelytől minden percben ismét lángba borulhat a világ.

Harcos eleink ezer évvel ezelőtt, minden oldalról ellenséggel találják körülveve magukat s Gézának, majd Szent-Istvánnak választania kellett a Kelet és Nyugat között. Nagy királyunk biztos szemmel látta meg, hogy a rokontalan maroknyi magyarság csak úgy maradhat meg, ha a nyugoti kereszténységhez csatlakozik. Elfogadta a koronát, de szerencsés tapintattal, a pápától és nem a német császártól, amivel a császár hűbéresévé vált volna. Az azóta eltelt ezer esztendő pihenés nélküli küzdelem volt a nemzet életéért. Az utolsó négyszáz év alatt török hódoltság és a német beolvasztás veszedelme fenyegette örök megsemmisüléssel nemzeti létünket. Nemzeti önállóságunkat századokra elvesztettük. Sorsunkat nem mi magunk intéztük, hanem idegenek, saját érdekeik szerint.

Hosszu idő multán, csak most juttunk ismét oda, hogy önálló külpolitikát folytathatunk. Önállót, ahol érdekeinket semmi más érdeknek nem vetjük alá.

Most kell tehát körülnéznünk, most kell tehát elhatározoznunk, hogy merre induljunk.

Európában két nagy kulturnemzet, két ősi kultúra áll szemben: a latin-francia és a germán-német. Hosszas és meddő dolog volna azon vitatkozni, hogy az emberi haladásért melyik tett többet, az emberi művelődést melyik vitte előbbre.

Mi századokon át a német érdekszférába voltunk belekapcsolódva. Negyven év óta nemcsak minket, hanem Ausztriát is Berlinből irányították. A német érdekeknek lettünk uszályhordozói, a német kutturának kópiája lett a mi kulturánk, a német fegyveres erő kiegészítő részévé lett hadseregünk. Láncszeme lettünk a hamburg—bagdadi nagy német-világbirodalmi konföderációnak, gyarmata a német gazdasági expanzióknak, tartománya a német Sprachgebietnek, zsoldosa a német nyersérőnek. A német világhatalmi törekvés, a Mitteleurópa

bennünk készséges helótákra talált. Ezze vontuk magunkra a német prepotenciával szembe helyezkedő egész művelt világ gyűlöletét.

S most „nagyszövetségesünk“ porig alázva, megerőtlenedve hever hatalmas romjain. A nagy oszlop, mire eddig támaszkodni véltünk, ledől.

Kitartsunk-e volt szövetségesünk oldalán? Vagy a győztesekhez csatlakozunk?

Uj helyzetben lévén, föltétlenül új tájékozódásra van szükségünk.

De hát: német-e vagy francia?

Egyik sem és mindkettő!

Amilyen végzetes hiba és önmagunk ellen elkövetett bűn volt, hogy érdekeinket az idegen, német érdekek rendeltük alá, épen olyan hiba és bűn volna, ha most egy másik idegennek: a franciának hódolnánk be.

Ne tévesszük szem elől, hogy **a magyar nemzeti lét öncél.** Tanuljunk meg a magunk lábán járni, s politikánkat, más népekhez való viszonyunkat a magunk érdekei szerint rendezni. Szokjunk le a szentimentalizmusról, melynek a nagy politikában semmi helye nincs.

Rakovszky megcáfolta a képviselők belgrádi utazását

Nem kopogtatunk senki ajtaján!

A nemzetgyűlés mai ülése

Budapest, szept. 18. (Nemzeti St. tel. jel.) A nemzetgyűlés mai ülését negyed 11 órakor nyitotta meg **Rakovszky István** elnök. Felolvassák az interpellációs könyvet, amelybe hat képviselő jegyzett be interpellációt.

Rakovszky elnök kijelenti, hogy azok a hírek, mintha ő néhány képviselő társaságában Belgrádba akart volna utazni, nem felel meg a valóságnak.

— Sem közvetve, sem közvetlenül egy lépést nem tettem — mondotta — és nem hatalmaztam fel arra senkitem. Kötelességemnek tartom ezt kijelenteni itt a nemzetgyűlés előtt, hogy a külföld is szerezzen arról tudomást, hogy milyen légből kapott híreket terjesztenek rólunk (Felkiáltások: Gaz emberek!) Bármily szerencsétlenek vagyunk is, Magyarország nemzetgyűlése nem jutott el odáig, hogy kopogtasson bármely idegen ország nemzetgyűlésének kapuján. (Éljenés és taps.)

Ugron Gábor bejelenti, hogy tegnap este 10—12 óra tájban valószínűleg a tegnapi beszéde miatt lakásának ablakait beverték. Kéri a keresztyén szeretet nevében a tetteseket, hogy a legközelebbi alkalommal kisebb köveket használjanak, nehogy emberéletben essék kár.

Szterényi József személyes kérdésben szól fel és Bernoláknak a Stefánia gyermek és csecsemővédő egyesület ellen intézett támadására reflektál. Kijelenti, hogy az igazgató ellen vizsgálát van folyamatban kommunista tizelmei miatt, de azt megcáfolja, mintha egyes nőtagok valutaspekulációkat üznének.

Bernolák Nándor kijelenti, hogy az igazgatói székben még mindig egy kommunista ül. Adatait különben Szterényi rendelkezésére bocsátja.

Ezután **Gieswein Sándor** szólal fel. Kéri,

hogy ne zárják ki a föld népét az iskolákból. A javaslatot nem fogadja el.

Gieswein után **Milotay István** szólal fel. Beszéde elején a liberalizmussal foglalkozik. Majd rátér arra, hogy a javaslatot, mint állami beavatkozást állították szembe a liberális gondolkozással. Majd a liberalizmus fejlődéséről beszél, amit az állam is elősegített, így fejlődött ki a liberális uralom. Majd a keresztyén sajtóra és a keresztyén kereskedelemre hívja fel a figyelmet. A társadalomnak kell összefogni állami támogatás mellett.

Magyarországon 1918 ban a budapesti napilapok munkatársának 72 százaléka volt zsidó. A zsidóság valóságos állam volt az államban s kizárólag uralkodó osztály akart lenni s kezében akarta tartani az országot és a nemzet sorsát. A forradalom derítette ki, hogy a magyarság nem ura önmagának, hogy szervezettek voltunk s ott vergődöttünk a kapitalista-plutokrácia és radikális-szocializmus között. Ezt az állapotot meg kell szüntetni. Magyarországot vissza kell önmagának adni.

A zsidóság a liberalizmus nevében tette meg kifogásait a javaslat ellen. De maga a zsidóság sokszor megtagadta a liberalizmus alapját, amint azt a Karolyi-féle forradalomban s a kommunizmusnál is láthattuk. A magyar parasztnak meg kell nyitni az értelmiségi pályát s a benne rejlő őserő újra arra a helyre juttat s helyez minket, ahol egykoron voltunk. A javaslatot elfogadja. (Az ülés még tort.)

Követendő példa

Miskolc, szept. 18. (N. St. t. j.) A miskolci Máv. munkások elhatározták, hogy ezen a napon 8 óra helyett 9 órát dolgoznak s ezt túlóráról a hezának szánják.

Hajdu
1920
a 3
m 5
Belcs
Héren

Szabadság*)

Száz és száz millió ontotta véréért ezért az eszményért, legalább ugyanannyian sanyalódtak érte börtönökben, irtak róla egész könyvtárra való, szónokoltak és beszéltek tengernyit, gyermekek egyszerre férfiakká edztek tőle, roskatag öregek fiatalokká lelkesültek hatása alatt. Csudálatos a te hatalmad, Szabadság! Ezt könnyen meg is értjük, ha belenézünk a lényegbe, annak a legeslegmélyébe. A szabadság: ösztönös önzésünknek minden vonatkozásban való uralkodni vágyása.

Nem adható senkinek, sem egyesnek, sem milliónknak a szabadság mámorító itala méteketlenül, mert, ami cseppenként felüldíthet, vért és erőt gyarapíthat, ugyanaz poharanként, esetleg korsószámba, lerészegít, állati aljasságba zúleszt. Bizony nincs másképp, mint ahogyan Madách is énekl:

..... Az emberkebel
Korlátot kíván, fél a végtelentől,
Belterjében vesz, hogyha szétterül."

A szabadság és annak minden fajtája üdvös csak úgy lehet, ha megvan neki a maga természetes szabályozója.

Ennek az igazságnak a kétségtelen voltát sem egyes, sem egész nemzet talán soha jobban meg nem érezte, mint mostanában mi, szegény magyarok. A háboru előtt eltelt utolsó évtizedekben az a szabadság, mely 1848. március idusán kelt ki a magyar tavasz verőfényére, már nemcsak hatalmas sudárban szökent, mely gyümölcscsel frissítette, árnyékkal üdítette az elikkadt vándorokat, hanem vastag törzsének odvában és lombkoronája közt fenevadakat és ragadozó madarakat is rejtegetett, melyek a pihenőre tért fáradt utast orvul megtámadták, szinte halálra keresték. Megittasodva habzsoltuk a méreg kelyheket, melyektől az áhitatos vállosság ördögi istentelenségé, a halálrakész hazafiság gyáva nemzetköziségé, a verejtékező munka rabló ingyenelegységé, a tisztas erkölcs balgatag maradiságá, a becsületes sajtó piszkolódo revolverzességé, a tárgyilagos tudás gögös alanyiságu álbölcselkedésé, az egyének kötelességekké szabályozott joga a tömeg mérték nélkül tobzódó basáskodásává fajult. Mi csak neveltük és ápoltuk, öntöztük és dédelgettük a szabadság fáját és nem vettük észbe, hogy már messze fölibénk nőtt, nyakunkra terebélyeskedett és akkorára hatalmasodott, hogy ha kidől, maga alá temet bennünket mindenestől, örökösen...

Parányi hijja, hogy így nem történt egészen. Elmondhatjuk: sors bona nihil aliud; csak jó szerencsénk mentett meg és semmi más. Most azután eszmélődve kezdjük a mi szertelen szabadságunkat gátak közé szorítani. Hajh, de a kiáradt folyamat tulságosan nehéz szabályozni. Most herkulési munkát kell végeznünk nitvány törpefajzatnak. S még hozzá mi, sanyul: ivadékok, marakodunk is, ahelyett, hogy egyetérve dolgoznánk a vészes megpróbáltatás elhárításán. Hol itt, hol ott mordulnak hördülnek fel, gyarkodnak tiikon és gyalázkodnak nyiltan, ha a zabolátlanság, a szabadosság útjába akadályokat állítunk fel. Mintha ez önkénykedés, ostobaság vagy bűnbeesés volna? Mintha a nagy mindenség nem ezt példázná nekünk, gyarló embereknek, az ő változatlan berendezkedésében? S mintha nekünk nem igazibb, bölcsőbb, szeretőbb tanítómasterünk lenne a végtelen Természet, mint a véges emberi elme hazugsága, bolondsága, gyűlölete?

Nézzük csak naprendszerünket, ezt a minden emberi alkotáshoz képest óriási művet és figyeljük meg mozgási törvényeit. Milyen világoosan látszik, hogy egyik erőnek hatását állandóan ellensúlyozza egy másik erő: a közép-pont felé törekvést kiegyenlíti a végtelen ürbe való húzóda s a kettő eredője gyanánt létrejön a bolygók másodpercre és milliméterre pontos elliptikus pályája. És ez a kölcsönös függés alapja annak a határtalanul és folytonosan viuló életnek, mely csupán a mi földünkön egy nap leforgása alatt az életességnek myriádjait hozza létre. Ha pedig bármelyik erő a kettő közül tulsúlyba jutva, vagy

* Mutatvány a NAPSUGÁR debreceni szépirodalmi, művészeti és társadalmi hetilapnak ma megjelent első számából.

a napba zuditana bennünket, vagy az ürbe taszitana ki, akkor — ugye — mi várna más erre az egész világra, mint a biztos és végleges halál? Így van ez mindenütt az egész természetben: ahol boldogulás, haladás mutatkozik, ott a ható tényezők egymást szabályozzák; ahol hanyatlás vagy enyészet áll be, ott egy irányba eltolódott, korlátlaná vált a befolyást gyakorló erő. Már pedig ugy az ember,

mint a társadalommá alakult közösség egyaránt a természet egyetemes törvényei alá tartozik, ennélfogva a mi életünkben is feltétlenül szükség van a szabadság korlátaira, ha nyugodt, boldog fejlődést óhajunk, ha igazi kulturális viszonyokra kívánczunk.

A szájkodó szabadság mindig veszélyes elnyom, pusztít, visszavet, míg a rendes medrébe szorított szabadság hat, alkot, gyarapít.

Debreceni vagonlakók a lakáshivatal ellen

Memorandum Hubert főispánhoz

Előre megjósoltuk a katasztrófát, mely a lakásinség és a lakáshivatal hozzá nem értése folytán bekövetkezett. Már hónapokkal ezelőtt sürgettük, hogy teljhatalmu miniszteri biztost állítsanak a lakáshivatal élére, mert türehetetlen az, hogy a minden birói szaktudás és érzék nélkül vezetett lakáshivatal kezében maradjon ez a fontos ügy. A borzasztónak ígérkező tél előtt állunk immár és ugyszólván még semmi sem történt aziránt, hogy fedél alá helyezzék a vagonlakókat, pedig még egyre érkeznek a menekülteket szállító vonatok. Vége-hossza nincs az ígérgetésnek, tanácskozásnak, pedig tenni kellenet! Már régen tenni kellett volna. Sőt — állítjuk — kellő körültekintéssel lehetett is volna tenni legalább annyit, amennyi a helyzet kétségbeejő nyomorúságát enyhítette volna... Ki nem tudná, hogy a menekültek közt egyetlen egy zsidó sincsen, mind keresztény és legjava a magyarságnak. A debreceni lakáshivatal azonban nem sokat törődik ezzel, kurtán-röviden elutasítja a menekülteket azzal, hogy nincs lakás, pedig száz és száz belopakodott zsidó család lakáshoz jutott a lakáshivatal útján ugyanakkor. Megirtuk, hogy lakásügynökök útján lehet pénzért lakáshoz jutni, csak az útját-módját kell érteni és ezt tudják a zsidók, de nem tudják a menekültek, azaz, hogy ők nem tudnak fizetni.

Megirtuk azt is, hogy a lakáshivatalnál egész rendszer már lakáskutatásra felhasználni a megszorult lakásigénylőt és mikor a szerencsétlen felkutatja a lakást és igényli a maga részére, odaadják másnak, stb. Még csak feyelmi vizsgálatot se indítottak a lakáshivatal ellen e kézenfekvő visszaélések miatt. Mindössze néhány napidíjast menesztettek el és helyettük másokat fogadtak fel. De a rendszer maradt.

Keserves igazságokat mondtak el a menekültek azon beadványukban, melyet 5 tagu küldöttség útján juttattak el Hubert Ottó főispán kezeihez szombat délelőt. Tóth Lajos debreceni menekült törvényszéki bíró (vagonlakó) volt a küldöttség szónoka. De szőlőn helyettük az írásos beadvány maga:

„A vasúti állomás körül hosszú vagon-sorok, melyek előtt a szerencsétlen menekültek nagy száma lepi el a térségeket, akik a bizonytalan jövő felett tanakodnak, kérdezgetve egymást, hogy mi lesz a lakással... És a bizonytalanság napról napra nő, amint a menekültek vagonai is szaporodnak, jelenleg az elhelyezendő családok száma száznál többre tehető, s ezek között több hónapos vagonlakók is akadnak. Ez a szám, — mint hírlik — rövidesen még tetemesen fog növekedni! (Még 800 család jön Kolozsvárról! Szerk.)

... Megállapítandó, hogy a mai lakáshivatali rendszer mellett a szegény menekülteknek kilátásuk sem lehet ahhoz, hogy lakáshoz juthassanak. Mert mit csinál a mostani lakáshivatal? Jéformán semmit, vagyis helyesen kifejezve, lehetséges, hogy dolgozik, de eredménytelenül! Azt hiszem, hogy a lakáshivatal révén még nagyon kevés igénylő jutott lakáshoz! A szerencsétlen menekült, — a mikor ide érkezik, — elmegy a lakáshivatalhoz ama biztos tudatban, hogy ott részére lakás lesz kiutalva s e helyett azt az utasítást kapja, hogy járjon maga utána és jelentsen be igényelhető lakást.

Ezzel aztán megkezdődik a kálvária! A várost és viszonyokat nem ismerő vagonlakó napról-napra megy, lótfut, kérdezősködik lakás után, de eredmény nélkül, majd egyik-másik ismerőstől, — legtöbbször menekült társától — kap aztán valamelyes lakásra vonatkozó adatokat, amelyre nézve igényét bejelenti a lakáshivatalhoz

vatalhoz amely azután legtöbbször hetek mulva tárgyalást tartva, — de anélkül, hogy a tényállást tisztázná, — meghozza végtére elutasító határozatát. Szegény menekült újra lótfut, ismét bejelent, de újra elutasításban részesül. Ez alatt több hónap telik el, és a szerencsétlen vagonlakó még mindig lakás nélkül van, csak kétségbeesése nő napról napra a bizonytalanság miatt!...

A lakáshivatal munkásságát lekicsinyelni nem akarjuk de a mai szervezetében szerencsétlen alkotás. Ahelyett, hogy előbbre vinné az ügyeket, csak bonyodalmakat csinál. És az alkalmazottak? Nem ismerem egyikőjüket sem, de azt megállapítottam, hogy a kérdezősködők tudakozódásaira nem szívesen adnak felvilágosításokat, legtöbbször kitérőleg, vagy elutasítólag válaszolnak, és ezt oly modorban teszik, a melyhez a jó izlésű intelligens közönség hozzászokva egyáltalában nincs. Aki csak megfordult a lakáshivatalban, mindezekről bizonyosságot szereshetett!

Az egész lakáshivatal egy nagy császármetszéssel átreformálásra szoruló intézmény, és annak élére egy élettapasztalatokkal bőven rendelkező, a helyi viszonyokkal ismerős ügyes egyén volna teendő, aki a hivatalban megtehetően a rendet, pontosságot és megszüntetné a mai türehetetlen állapotokat.

Mindez azonban hosszabb időt venne igénybe, a napok pedig mulnak, ide s tova késő ős, hideg időjárás lesz, amikor a szegény vagonlakó, — ez a szerencsétlen pária is — dideregni fog!... Tehát, míg az átszervezés megtörténik és míg a hallomás szerint tervbevit lakáskataster elkészülne, szerintem egy kis akarással nagyon könnyen eredményesen lehetne a szerencsétlen vagonlakók lakáshelyezési ügyén segíteni. Mert Debrecenben van még üres lakás, csak fel kellene kutatni, és van teméntelen lakrés, amit igénybe lehetne venni.

Mindenekelőtt elvül kellene kimondani, hogy amíg a menekültek elhelyezve nem lesznek, egyéb igények figyelembe nem jöhetnek; mert köztudomásulag a lakásigénylők legnagyobb része spekuláns üzérkedő s legtöbbször nincs is szüksége lakásra.

Ezután minden körletbe három tagu, megbízható egyénekből álló u. n. „repülő bizottság” lenne küldendő, amely pontosan házról-házra járva utcánkért megállapítaná az üres lakásokat és a nélkülözhető lakrészeket, legszigorubbán figyelembevéve, hogy az egyeseknek családja nagyságához képest hány lakrésze van szüksége és így házanként sorba hány lakás és lakrés adható át a menekültek részére. Az ily módon utcáról-utacára összeírott lakások és lakrészekről pontos összeállítás lenne készítendő s a vagonlakók is állásuk, családtagszámuk és a viszonyaikra tekintettel lakásigényükre nézve szintén a legpontosabban összeírandók lennének és egy külön megbízható bizottság, esetleg a menekültügyi hivatal kirendeltsége, a fentebbi összeállítás szerint utalná ki ezután a lakásokat és lakrészeket a sanyalódó vagonlakóknak. Ez az egész munka két hét alatt keresztülvihető volna s később a folytonos időközi változásokat már keresztülvezethetné az újonnan megszervezendő lakáshivatal. Ezen eljárással nemcsak a jelenlegi vagonlakók, hanem az ezután érkezők is elhelyezést nyerhetnének.

Eddig a memorandum, de előszóval még többet is mondtak a szerencsétlen vagonlakók. Nemcsak a lakáshivatalról, hanem a debreceni közönség jórészének szivtelen lelketlen magatartásáról is...

Az özőn panaszt meghallgatta a főispán

és igyekezett megnyugtanni a küldöttséget. A vagonlakók helyzete — mondta — nemcsak Debrecenben siralmas: egyebütt is. A lakosság érzelmeit nem lehet szabályozni. Amit ember megtehetett, ő meglette; munkája kétharmad-részt a menekültekről való gondoskodás képezte. Sajnos, többet nem tehetett. Szabályrendeletet készített, de addig is kutassák fel a lakásokat, a szükséges igazolványokat kiadja a lakáshivatal. Ami a menekültek élelmézésének ügyét illeti, ez közös sors, hiszen ő is kölcsön-lisztből sőt ma kenyéret . . .

Természetesen lakást nem adhatott a főispán, nem is fog tudni teremteni. Még akkor sem fogják elhelyezni tudni a menekülteket, ha szakavatott bírót állítanak a lakáshivatal élére. Teljhatalmu miniszteri biztosnak kell a kezébe venni a lakásügyek intézését és első sorban is razzitát kell tartani a belopakodott idegenek közt és könyörtelenül kiutasítani őket!

A Tisza-bünper második fázisa

Budapest, szept. 18. (N. St. t. j.) Most fejeződött be a hadosztálybírósnál a Tisza-per, már is nemsokára újra kezdődik a polgári bíróságnál. Margalits Ede vizsgálóbíró napnap után folytatja a tanúhallgatásokat.

A szkupstina összetétele

Belgrád, szept. 9. (N. St. tel. jel.) Az eddigi tervek szerint a jugoszláv alkotmányozó gyűlés 429 tagból fog állni. és pedig szerb 157, Montenegró 8, horvát 95, Bácska 25, Bánát 20, Dalmácia 21, Szlavonia 40, Bosznia Hercegovina 63 képviselőt küld.

Deschanel beadta lemondását

Páris, szept. 18. (Nemzeti St. tel. jel.) Dechanell elnök orvosával való tanácskozás után bejelentette lemondását. A francia sajtó komoly hangon foglalkozik a lemondással. A „Journal des Debats” a következőket írja: — A legutolsó választás a háború és a győzelem felé való időben történik, Franciaországnak most is olyan elnököt kell választani, aki javára válik a hazának.

Az elnök lemondó levele szokatlan hangon van megszerkesztve. Megilletődött hangon a körülmények kényszerítő hatásával indokolja lemondását.

A lengyel zsákmány

Bécs, szept. 18. (N. St. t. j.) A lengyel hadsereg augusztus-szeptemberi győzelmének zsákmányát most állapították meg. Összesen 100 ezer foglyot, 1100 gépfegyvert és 245 nehézágyút zsákmányoltak az offenzíva alatt.

A lengyel-litván béketárgyalások

Varsó, szept. 18. (N. St. t. j.) Tegnap reggel volt a lengyel-litván békedelegáció első összejövetele Kabartinában. Az első tárgyalások azt a benyomást keltik, hogy a lengyel-litván béke valószínűleg létrejön.

Az oláh kultúra dolgozik

Budapest, szept. 18. (N. St. t. j.) A kolozsvári román vallás és közoktatásügyi államtitkár rendelkezésével az erdélyi magyarok felekezeti iskoláinak ez évi bizonyítványát semmisnek jelentette ki. A rendelet hivatkozik az 1883. magyar törvényre, mely szerint a magyar kormány felügyeleti joga van a felekezeti iskolák fölött. De eltiltja azt az intézkedést a törvénynek, mely szerint csak akkor van felügyeleti joga, ha az iskola állami támogatást veit igénybe. Mivel a román állam egy fillért sem áldozott a magyar iskolákra, eljárása törvénytelen s újabb jelét adja a román kulturának.

Trockij készül a téli háborúra

Helsingfors, szept. 18. (N. St. t. j.) Trockij téli háborúra készíti a lengyelek ellen. A hadjáratra új vörös hadsereget szervez, amely a Berezina—Dnyeper vonalon áll fel. Trockij állítólag Litvániában, Lida városában van s ott tartózkodása összefüggésben van az új offenzíva megindulásával.

HIREK

Elégiát

lehetne irni a két krajédros zsemle sorsáról, mely akkor volt legrózsásabb, amikor két kemény vörösréz krajcár volt a zsemle ára. És maszatos, szurtos kis suszter-inasok majszolták az utcán, meg iskolás gyerekek és szegény emberek. Akkor . . . óh, akkor mindenki gyöngéd szeretettel nézett a pirosheju, ropogós kis jószágok felé, amint a ritkára fonott zsemlekosarokból kandikáltak elő frissen, csábitóan. Ma: másvilág járja . . . Ma furcsa érzelmekkel megyünk el a kellemes, illatot árasztó péküzletek előtt és ijedten kapunk lapos pénztárca után, amikor az óriás-kifliket a kirakatban gögösködni látjuk. És a lelünkön valami keserű, mélységes gyűlölet tör elő a rózsapiros kiflik és ropogós zsemlek irányában, melyek oly elérhetetlenek, oly drágák, oly lelketlenek lettek hozzánk, szegény emberekhez! És sötét balsejtelmekkel nézünk a közelgő tél borzalmai elé. Ha már a két krajédros zsemle is majdnem három korona az ára, mi lesz akkor a télen az éhez, dzó fázó, rongyos emberekkel? Uram Isten, mi lesz? . . .

— Horthy Miklós Debrecenben. A helybeli katonaság a jövő hónap elején avatja fel zászlóját nagy ünnepséggel keretében. A zászlóanya Horthy Miklósné lesz és ez alkalommal ismét Debrecenbe látogat maga Horthy Miklós kormányzó is. A zászlószentelés napját még nem állapították meg pontosan, csak annyit sikerült megtudnunk, hogy a zászlószentelés október 5. és 10. közt lesz.

— Az áramszolgáltatás új rendje. Debrecen sz. kir. város világitási vállalata közli, hogy hétfőtől, szeptember 20.ától kezdve, az új időszámításra való tekintettel, az áramszolgáltatásban a következő változások lesznek: villamárám délután 1 órától éjjel 11 óráig lesz, a motorokat este 6 órától fél 9 óráig nem szabad használni.

— Térzene. A katonai zenekar ma délután háromnegyed 12-től 1 óráig ismét hangversenyt tart a városháza előtt. Műsor a következő: 1. Debreceni katonai induló (Nóth A. karmester), 2. Keller: Rákóczi-nyitány, 3. Kálmán: keringő a Csárdáskirálynőből, 4. Verdi: Froratore opera-ábránd, 5. Bacho: Magyar ábránd, 6. Meyerbeer: Fáklyástánc, 7. Nóth: Csárdás-induló.

— Az összes termények zár alá vétele. A kormány, tekintettel a közeli zavarokra, az összes termények zár alá vételét rendelte el. Tehát zár alá került a tengeri is, továbbá a bab, borsó, lencse, stb. Komárom és Győr vármegyék kérték a cukorrépa és a kész cukor zár alá vételét is, mert a termés nem fedezi a szükségletet és Budapest a vidékkel szemben előnyöket élvez. Kéri, hogy a cukorgyártást az állam monopolizálja és az árakat 120—150 koronáról szállítsa le 70—80 koronára, mert így is elég haszon jut a termelőknek és a gyáraknak egyaránt.

— Az ébredő Tiszacsege. A vármegye legelhagyottabb községében is ébredni kezd a keresztyén nemzeti irányzat: Tiszacsege becsületes magyar népe is kezdi belátni, hogy teljesen megfojtja gazdasági téren az életerejét elszívó zsidóság, mely kezébe kaparította teljesen a kereskedelmet, az összes italmérségi engedélyeket, amint arra már rá is mutatunk. Valóságos gyűlöhelye ez a község a bizonytalan származású és gyanus multu, kellemetlen idegeneknek, akik zsidó tolvajnyelven (jüddisti) beszélnek, láncolással, áruuzsorával és csempészettel foglalkoznak. A községi képviselőtestület végre állást foglalt a kellemetlen idegenek ellen és követeli az 1914 óta belopakodott zsidók sürgős eltávolítását. Nem is ártana, ha alapos razzitát tartanának Tiszacsegen a láncosok, csempészek és a gyanus életű, vuknis idegenek közt — nemzetvédelmi szempontból is! Sok, idegen, gyanus zsidó lappang ott, még több az átmenő. Ha szorul a kspca, átkelnek egyszerűen a Tiszán Borsodba vagy Hevesbe. Meg kellene már piszkálni ezt a patkányfészket!

— Dr Rásó Sándor ügyvédi irodáját szeptember hó 14-től kezdve Batthyány-u. 8 sz. alá helyezte át.

— A keddi magyar estély sorsolással. A keresztyén nemzeti liga f. hó 21-án este fél 8 órakor Vigszinházban tartandó magyar estélye iránt a közönség körében rendkívül nagy érdeklődés mutatkozik. — Jegyek még kaphatók Csáthy Ferenc könyvkereskedésében. Bakoss Tibor festőművész a propaganda céljaira gyönyörű alkalmi festménnyel ajándékozta meg a ligát. A festményt a hangversenyen a liga céljaira ki fogják sorsolni. — A sorsjegyek ára 10 K. A jegy elárusítónál s a hangverseny estélyén kaphatók.

— Bajok a szénellátás körül. Miután pénteken 4 vagon szén érkezett, szombaton még lesz villamos áram, azonban a szállítási nehézségek miatt a helyzet teljesen bizonytalan. Ha valamely napon megint elmaradna a szén szállítmány, esetleg megáll a villamos üzem. Hubert Ottó főispán újra táviratban fordult a szénügyek kormánybiztosához. Ezzel szemben arról értesülünk, hogy Szolnokon reggelig van villamos áram, sőt másutt is.

— Beverte a zsinagóga ablakát. E hó 12-én, pénteken este a balmazújvárosi zsinagógában ajtatoskodó hitsorsosok rémülten rebentek szét, mert a hangos imazsongásba ablakcsörömpölés zaja vegyült és két üvegtábla darabjai hullottak az érdeemes gyülekezet nyaka közé! A nyulsvivű hitsorsosok észnélkül igyekeztek a kijárat felé és csak nehezen nyugodtak meg. A csendőrök kinyomozták, hogy Kiss András nevű legény volt a „merénylő” és két ablaküveget belört. Az eljárást megindították ellene.

— Az oroszországi hadifoglyok hazaszállítási költségeire Nádudvar 50,000, Hajdusóvát 30,000, Kaba 10,000 koronát szavazott meg.

— Jótékonyseg a menekültekkel. Az inséges állapotban sanyalódó menekültek javára az elmúlt héten jelentékenyebb szeretetadományok folytak be: Özv. Sesztina Lajosné urnó végakaratóból kifolyólag örökösaitól 5000 korona, a kabai Diákgyulettől 1000 korona, Bagossy Kálmán gondnok urtól 10 kor. 72 fillér, Tetétlen községből gyűjtési iven 591 korona, Püspökkladány községből 465 kor. Beregöszörmény községből természetbeni adományokon kívül 83 korona, Turai Farkas urtól 100 korona, Sety Emil urtól 20 korona, Szomjas Gusztáv főispán urtól mint a Hortobágyon elejtett vadak eladásából 155 korona folyt be. — Perselypénzben a Polgári Lövéldében 500 korona, N. N. 1 dollár. A jöszivű adakozóknak nem emberbaráti áldozatkészgükért ez uton is hálás köszönetét nyilvánítja az Országos Menekültügyi Hivatal debreceni kirendeltsége.

— Ignác, a munkaképtelen. Példátlan gonosz esel tartja izgalomában Vámospercs keresztyén lakosságát. Olyan ocsmány dolog, melynek részletei nem tűrik el a nyomdafestéket, és csak halvány körvonalait rajzolhatjuk olvasóink elé. Ime az eset:

Finkelstein Ignác vámospercsi 56 éves vegyeskereskedő folyamodott, hogy Ernő fiát mentesítsék a katonai szolgálat alul, mert ő, mint családfenntartó teljesen munkaképtelen, amit orvosi bizonyítvánnyal igazol. E hó 20.án kellene Finkelstein Ignácnak a vegyes felülvizsgáló bizottság elé állani, hogy megállapítsák munkaképtelenségét. . . Ignáclében azonban aligha fog a felülvizsgálatra kerülni, mert közben egy kis baleset érte. A csendőrség letartóztatta és vason hozta be Debrecenbe. Ignác ugyanis azt követte el, hogy R. I. 12 éves vámospercsi keresztyén kislányt becsalta a lakásába, zártta az ajtót és erkölcsellenes merényletet akart elkövetni ellene. Nem rajta mulott, hogy e szándéka nem sikerült. A gyermek ugyanis ellenállott, sikoltozott és segítségért kiáltott. Közben lakó édesanyja segítségére sietett és rátörte az ajtót a rezgő szakállu kéjenc zsidóra. Ignác akkor megijedt, hazudozott és 300 korona hallgatási díjat kínált föl az anyának. Az asszony színlag elfogadta a 300 koronát, de bejött Debrecenbe és följelentette Finkelsteint, aki ellen oly elemi erővel tört ki a felháborodás Vámospercsen, hogy igazán szerencséje volt a letartóztatással, mert a felbőszült nép aligha véres ítéletet nem tartott volna fölötte. . . Így fejt egy munkaképtelen zsidó a valóságban, mikor a fiát akarja kimenteni a katonaságtól. . .

— Weiszmann Jakab okl. mérnök jogositott földmérő magánmérnöki irodája Piac-utca 64 szám alatt van.

— **Eljegyzés.** Veress Bözsikét eljegyezte Debrecenből Kollator Henrik építész-mérnök, tartalékos hadnagy Budapestről.

— **Szabó Dezső lemondott.** Budapestről jelentik, hogy Szabó Dezső az Elsodort falu szerzője, a magyar nemzeti írók elnöke visszavonul és lemond elnöki állásáról.

— **Hány kommunista bűnös van?** Budapestről jelentik, hogy eddig 27,278 egyén ellen indítottak eljárást kommunista bűncselekmények miatt.

— **Rabolnak a szerbek.** Zalaegerszegről jelentik, hogy a szerb hatóságok elrendelték, miszerint a Muraközben, a szüretet 24, a sajtólást 12 órával előbb be kell jelenteni. Valószínű, hogy a bort is elfogják rekvirálni, mint a gabonát, ami a lakosság körében nagy nyugtalanságot keltett.

— **Perújítást kér Rigóczy.** Budapestről jelentik, hogy a Club kávéházi gyilkosság egyik tettese Rigóczy György, akit 12 évi fegyházra ítéltek, most perújítást kér a hadosztálybírósnál. Tagadja ugyanis, hogy ő követte el a gyilkosságot és bizonyítani akarja, hogy Verébelyi bankigazgatót egy más valaki ölte meg. Tanuként Illy Lászlóra, a gyilkosság másik tettesére hivatkozik. A hadosztálybírósnak a jövő héten dönt a kérvény felett.

— **Vizsgálat a komokkerti olvasó-kör ellen.** A homokkerti „kabaré” ügyében a polgármesteri hivatal elrendelte a vizsgálatot. Majd ki fog derülni, hogy kik azok a „homokkerti” diszmagyarok, akiket Gábor (Grün) Andor szelleme úgy megihletett, hogy a Bécs-be menekült kommunista zsidó firkász férceit meg akarták népszerűsíteni a homokkerti, gyanútlan magyarok közt.

— **Kilakoltatott család.** Az embertelenségeknek se szeri, se száma Debrecenben. Péntek este Rácz Gábor ny. városi utmestert 5 tagu családjával kilakoltatták Szappanos u. 17. sz. a. lakásáról az utcára, mielőtt más lakást utaltak volna ki részére. A család, a közeli utcák lakóinak általános megbotránkozására, a szabad ég alatt tanyázik. Rácz Gábor debreceni születésű és illetőségű ember, 42 évi városi szolgálat után négy év előtt vonult nyugalmába és most feleségével, valamint Munkácsról menekült három unokájával karnatalommal kilakoltatták az utcára. Az esettel, mely rendszer következménye, bővebben fogunk foglalkozni. Ezzel szemben megállapítjuk, hogy közveszélyes, kommunista zsidók, láncosok, sikkasztók és a gazemberek egész légiója lopott, vagy összeharcolt pénzen lakást tud kapni Debrecenben és az ördög sem háborgatja. *Teljhatalmu kormánybiztos kell ide! Vaskezü és hozzáférhetetlen.*

— **Meghíusult betörés a Király-utcában.** Furfangos módon akarták megdézsmálni ismeretlen tettesek a Király-utcában levő Feldheim-testvérek uri szabó üzletét.

Tegnapelőtt a késő esti órákban ismeretlen egyének betörték az üzlethelyiség kirakat tábláit, majd elbujtak a Király-utcában levő üres telek bozótajai között és várták az alkalmas idő eléréstét. Am véletlenül egy főhadnagy ment arra, aki a földön heverő üvegdarabokból azt következtette, hogy betörők járnak az utcában és szólt a közelben posztoló rendőrnek. A rendőr jelentést tett az esetről a központi ügyeletre, ahonnan detektívek szálltak ki a helyszínre és megkezdtek a nyomozást. A betörők észleltek enélkül, hogy az üzletből valamit elvittek volna, s így a tulajdonosok csak a kirakati üvegtábla bezúzásából eredő mintegy 5 ezer korona kárt szenvedtek.

— **Marschalkóné Galánffy Ágnes,** akinek zeneszerzeményei már ösmerték és aki zongora tanítványait évek óta a helybeli városi zeneiskolában kitűnő eredménnyel vizsgáztatta, Hajduböszörményből Debrecenbe költözött, ahol a zongoratanítást megkezdte. Elválttal úgy kedőket mint haladókat. *Beiratkozni lehet lakásán minden nap délután 3-5 óráig. Batthányi-utca 1. sz., belső udvar, 1. emelet.*

— **Katonazenekar hangversenye a Bikában.** Hétfőn este 8 órai kezdettel a vonós katonazenekar nagy klasszikus műsorral hangversenyt tart a Bika kávéházban. A jövedelem a zenekarnak fordítatik.

— **A jószívű emberekhez!** Egy szegény, munkaképtelen asszony fordul nagy nyomorúságában a társadalom jószívűjéhez és arra kéri, hogy mentse meg őt és gyermekeit az éhenhalástól. Szabó Imréné, Eötvös-u. 66. sz. a. lakos az illető, kinek férje évek óta Szibériában sanyalódik kiellen hadifogságban, ő maga beteges, dologra és kenyérkeresetre képtelen s havi 210 korona hadisegélyéből 5 gyermekét és elaggott anyját kellene eltartania... Akik elég tehetségesek ahhoz, hogy mások könnyeit letöröljék tudják, nemes adományait juttassák el özv. Nagy Lászlóné címére, Miklós-u. 23. sz. alá, vagy lapunk kiadóhivatalába.

— **Khöller, Bayer, Toldy, Bertini, Bhován, Bartók, Bach, Szendy, Bach, Bartók, Czerny, Szendy és más zongoraiskola kapható** Antalfy könyvesboltjában, Szent-Anna- és Varga-utca sarkon.

— **A kath. Népszövetség helyi szervezete** ma, vasárnap d. u. 5 órai kezdettel rendezi hosszú szünetelés után első szabad előadását a róm. kath. főgimnázium tornacsarnokában. Tárgysorozat a következő: Kollwenz Rezső népsz. igazgató megnyitó beszéde után dr. Zalai János főrealisk. tanár fejtegeti a Népszövetség célját és szükségességét. Az előadásban városunknak két híváló énekkara: a róm. kath. egyházi vegyeskar és a Szent László dalárda is közreműködik egy-egy számmal. Belépődíj nincsen.

— **Köszönetnyilvánítás.** Mindazon rokonoknak, jóbarátoknak és ismerősöknek, akik legdrágább kincsünk, sokat szenvedett, áldott jólelkű, hűséges feleségem, illetve rajongással szerelt testvérem végtisztességén megjelentek, mindenünket velünk utolsó útjára elkísérték és ezáltal a pótolhatatlan veszteségünk által súlyosan megpróbált szívünk mérhetetlen fájdalmát enyhítették, ezúton is hálás köszönetet mondunk, Batta Kornél és Rózsa Erzsébet.

— **Margit-fürdő** állandóan és egész nap nyitva nők és férfiak részére.

— **Dr. Falk Tibor ügyvéd,** megyei tb. alügyész irodáját Miklós-utca 23. szám alatt megnyitotta.

— **Ma vasárnap este 8-12 óráig** tartó nagy táncestély a Royalban. Az új tanfolyam megkezdődött, beiratást még elfogadok. Tisztelettel ifj. Schaff János.

Színház

* **A falu rossza.** A falu tüde levegője csapott meg bennünket pénteken este. Tóth Edének örökbecsű népszínművét élveztük a Csokonai-színházban. A társulat legjobb erőinek nyílt alkalmuk arra, hogy hálás szerepekben csillogtassák tudásukat. A címszerepét Szalma Sándor játszotta. Kellemes tiszta csendű baritonja pompásan érvényesült az andalítóan szép népdalokban. Blaháné parádés szerepét: Finum Rózsit *Bodán* Margit szépen énekelte; nagyon jól forgolódott a tűzről pattant pergő nyelvű menyecske szerepében. Első bemutatkozó fellépése volt Bakoss Saroltának, aki nagyszerűen játszotta meg Bálki Tercsít, a módos, rátarti gazdaleányt és később férjével kedvesen duzzogó asszonyt. Nagyobb szerepekben sokat várunk tőle. A szerelmes kis Boriskát *Székely* Zizi adta kedves közvetlenséggel. Sokat nevetett a közönség *Szigeti* Jenő mókáin, aki Gonosz Pista kabinetalakját játszotta művészi és tartózkodva minden izléstelen tulzástól. Nagyon jó, méltóságos bírő ur volt *László* Gyula, kacagató cigányprimás *Hellai*. Általában úgy az előadás, az összjáték, mint a rendezés és a zenekar kifogástalan volt, amihez a szép, új díszletek is járultak.

Színházi és mozgósínházi irodák jelentése.

Egész újdonságként hat a Falu rossza pompás előadása, melyben bemutatják Gorosz Pista és Cserebogár Jóska, eddig rendszerint kihagyott, rendkívül mulatságos jeleneteit is. Ma, vasárnap délután 3 órai kezdettel, mérsékelt helyárakkal kerül színre. Este a szenzációs sikert Sylvio kapitányt játszóak.

Az egész estét végig kacagja a közönség a Millió előadásain, amely hétfőre újra ki van tűzve.

Több oldalról megnyilvánult kívánságra a Csokonai-színház igazgatósága a bérletek kiváltásának határidejét szeptember hó 25-ig meghosszabbította.

A szezon slágere a Cigány grófné operette csütörtökön kerül bemutatásra a Csokonai-színházban.

Ifjúsági oktató előadások az Apollóban: ma vasárnap délelőtt 11 órakor, délután 3 és 4 órakor.

Cinabar III. amerikai Cow-boy történet ma utoljára az Urániában. Előadások 3-5-7 és 9 kor. Jegyelővétel.

Fehér fogu álarc. IV. befejező rész ma utoljára az Arany Bika moziban. Előadások: 3-5-7 és 9 kor. Jegyelővétel.

Nick Winter detektív történet 5 felvonásban, ma utoljára az Apollóban. Előadások 5-7 és 9 kor. Jegyelővétel.

A hét főbűn — I. A Szemérmertlenség (A gyönyör) írta Eugen Sue, Franceska Bertini főszereplésével, hétfőn az Apollóban. Jegyelővet.

Francia film. A halál birodalma című négy felvonásos tragédiát mutatja be az Urania hétfőn. a főszerepet mademoiselle Brabant, Paris kedvelt színművésznője játsza. Jegyelővétel.

Szenzációs műsort mutat be esténként a „Kristály” kabaré új tagok fellépésével. Műsor után 12 óráig parkettánc.

Meghívó

A Baross Szövetség felkéri a debreceni csizmadia és timár mestereket, hogy a szakmájukat érintő fontos megbeszélés végett az Ipartestület, Simonffy-utca 1/c alatti helyiségébe szeptember 19 én, vasárnap délután 3 órára megjelenni sziveskedjenek.

Az elnökség.

MOZGÓ BOCSKAY-TÉR

Ma, vasárnap szept. 19-én

A vadmacska

Erkölcsháza 3 felv. A vörös boszorkány főszereplővel. **A hamis név.** Bűnügyi dráma 3 felv. — **Ahol Stolker járt,** látványos. Előadások kezdete délután 3, 5, 7 és 9 órakor. Helyárak Páholly 10 K, Földszint 8 K, I. hely 6 K, II. hely 5 K, III. hely 4 K. Pénztárnyitás d. e. 10 órakor.

Közalkalmazottak Beszerzési Csoportjának közleményei:

Szabó iparosok

felhívataknak, hogy az összes közszolgálati alkalmazottak részére készítenő ruhákra vonatkozó ajánlataikat a debreceni Közalkalmazottak Beszerzési Csoportjához (Pénzügyi palota, földszint 12. sz.) szeptember hó 22-ik, déli 12 óráig benyújtani sziveskedjenek.

Akácfasorokat,

erdőket, mindenféle tűzifát és számfát legmagasabb árban vásárolok vagy részben kitermeltem

Bartha István
tűzifa-kereskedő

Ispotály-ut 3—b. Vas és rézbutorgyár mellett.

Az árpa és a tengeri zár alá vétele

A Közlelmelési miniszter rendeletére az árpa és tengeri termés zár alá vételeit, annak eladása, forgalombahozatala általában tiltott. Addig azonban, míg az erre vonatkozó részletes rendeletek megérkeznek, az új termésti tengerinek a tengeri vásárlás kis tételekben a kereskedelem kizárásával, a közvetlen fogyasztó közönség részére történő adás-vétele korlátozva nincsen.

Közlelmelési ügyosztály.

KÖZGAZDASÁG

A HAJDUFÖLD VASÁRNAPI
MELLÉKLETE
ROVATVEZETŐ
BIRÓ PÁL

A nagy-vagyonadó

I.

Nemeth Aladárnak a Baross-Szövetség debreceni fiókjának legutóbbi ülésén tartott nagyérdemű dolgozatából közlünk itt szemelvényeket.

Mélyen szántó tanulmányához, megállapításaihoz az adatokat és támasztékokat első sorban nem az elmélet köréből veszi, hanem a már megalkotott német, cseh és osztrák vagyonadó-törvényekből s e törvényjavaslatok feleit lefolyt vitákból szűri le tanulságokat.

A nagy vagyon adóra és a vagyonszaporulati adóra vonatkozó javaslatok megdöntik az összes eddigi adórendszereket. Adóvá alakítják át a vagyont, állami bevétellé alakítják a magántulajdont. Bár erre azt felelhetnők, hogy eddig is minden adót a vagyonból fizetünk, a vagyon állagának csorbitása nélkül. Ez most megszűnik.

Az éveken át tartott pusztító topzodásnak, a technika minden megfeszített erejével végzett érték-pusztításnak elérkeztünk ahhoz a fájdalomtámaszhoz, amikor a háború, a forradalmak szörnyűségei számláit prezentálják. Ugy látszik, hogy csak alapos *vagyondezsza* révén lehet a számlát rendezni. Nemzeti vagyonunknak jelentékeny részét kell feláldoznunk.

Szükséges-e a vagyonadó? Két legnagyobb finánc kapacitásunk: Teleszky és Wekerle abban a meggyőződésben vannak, hogy a nagy vagyonadó a pénzügyi reform tengelye. A többi adójavaslatok csak mint kisegítő kiegészítő csatlakoznak majd ebbe. Abban mindenki egyetért, hogy a nagy vagyonadó eredménye, csak a fennálló tartozások törlesztésére, hadikölcsönök beváltására volna fordítható, de nem tudjuk, hogy nem fognak-e a nyomasztó körülmények arra kényszeríteni, hogy költségvetési kiadásokra használjuk fel:

Elmondja ezután, hogy az államok idevonatkozó törvényei szerint kik a *vagyonadó alanyai*. A németek a német állampolgárokat egész vagyonuk után, az idegen állampolgárokat csupán Németországban levő vagyonuk után adóztatják meg. Az osztrákok is hasonlóképpen, míg a cseheknek...

A cseheknek az állampolgárság teljesen közömbös. Náluk vagyonadót tartozik fizetni mindenki és pedig bárhol lévő vagyona után is. Ha tehát egy kassai polgárnak, mondjuk Debrecenben van birtoka, ebből a vagyonából is tartozik a hányadot leadni.

A németek az adóköteles vagyonához csak a feleség vagyonát számítják hozzá. Hozzászámítandók még azok az összegek, amelyeket az adózó a háború kitörése óta feleségének, gyermekeinek, vagy azok leszármazóinak ajándékozott. Ez a rendelkezés a vagyon eldarabolás célját kívánja meggyújtani. Az osztrák törvényben a férjvel közös háztartásban élő feleségnek 30.000 koronát meghaladó vagyona hozzászámítandó. A cseheknek a vagyonadót a háztartás feje fizeti és pedig a háztartás összvagyonát. A németek 10 csoportban sorolják fel azokat, akik mentesülnek a vagyonadó alól. Az osztrákok a nemzetközi jogban biztosítottakon kívül a tartományoknak, járásoknak, községeknek, egyházaknak, iskoláknak stb. biztosítanak adómentességet. A csehek a nemzetközi vonatkozásban létező szerződéseket veszik alapul. A cseh megszállás alatt lévő megyéinkben annyira érzik az új törvények hiányát, hogy még most is a mi magyar törvényeink vannak életben.

A szomszédos államoknak az adó alanyiság kérdését kölcsönös érdek nyomán, a

viszonosság elve alapján, egyöntetűen kell megoldaniok.

A tőke odahúzódik, ahol az adózás relatíve kedvező s onnan menekül, ahol a terhek elviselhetetlenek. Ettől eltekintve, ha a jó szomszédi viszony, az egyetértés a pénzügyi törvényeken nem jut kifejezésre, egyes szerencsétlen polgároknak kétszeresen is, két állam részére is kell adózniok és ily módon egyes polgárok nemcsak hogy teljes vagyonukat veszíthetik el, de ezenfelül még adósok is maradhatnak.

A vagyonadó tárgya — bizonyos kivételektől eltekintve — a tiszta vagyon, tehát az a vagyon, amely az összes aktívák minusz összes passzívák megmarad és pedig bizonyos meghatározott napon fennálló állag szerint.

A németeknél adómentesek a háztartási tárgyak, butorok, a ruházat, a háború előtt szerzett és 20.000 márka értéket meg nem haladó ékszerek, végül a létfenntartás 3 hónapos szükséglete.

Az osztrák törvény is kimerítően felsorolja az adómentes vagyon részeit. Ennek megítélésénél a tartozások teljes egészükben levonhatók, tekintet nélkül arra, hogy fedezve vannak e vagy sem.

A cseh törvény mentesíti a nyugdíjakat, az ellátásokat, a járadékokat és 4000 koronáig az életbiztosítási igényeket is. A csehek az egyes vagyonnemek között általában különbséget nem igen tesznek. A háború alatt szerzett vagyon a békebeli vagyonnal szemben csak igen kivételes esetben van súlyos helyzetben. Ez az igazságtalanság a vagyon szaporulati adónál van ellensúlyozva.

Igen fontos kérdés, hogy legyen-e „adómentes minimum” és ha igen, mennyi legyen az?

A nemzeti vagyonnak jelentékeny részét a kis vagyonok képezik. Megfelelő kis mértékben a legkisebb vagyonok is megbíriák az egyszerű megadóztatást. Pl. egy 2000 koronás vagyonból 100 korona adóalany minden súlyosabb megterhelés nélkül elvonható.

A német, osztrák és a cseh törvényhozás azonban a következő adómentes minimumokat állapította meg:

A német fizikai személyeknél 5000 korona, az osztrák fizikai egyedülálló személyeknél 30.000 korona, házaspárnál 60.000 korona és még ennél magasabb összegek is, a kor, a keresetképeség, a gyermekek száma szerint; úgy hogy egy apa 70 éves 175.000 korona vagyonnal, anya 62 éves 45.000 korona vagyonnal, 4 gyermek á 25.000 korona 100.000 korona vagyonnal, összesen 320.000 korona vagyonnal teljesen adómentes. Jogi személyek 50.000 koronáig mentesülnek. A cseheknek: fizikai személyek 10.000 szokol vagyonig, jogi személyek 20.000 szokolig adómentesek.

Most már átérthetünk a legizgalmasabb fejezetre: „a vagyonadó mértékére.” Mennyi a minimális és mennyi a maximális adókulcs? A progresszivitás milyen mértékben érvényesül? A kulcs eléri-e a 100% ot és mily összegből kezdre? Nézzük a németeket.

Az első 50.000 márka után 10% a vagyonadó, a második 50.000 után már 12%, a következő 100.000 márka után 15% és így progresszive feljebb, egészen 65% ig, úgy hogy 10 millió márka vagyon után az adó csaknem 5 1/2 millió. Jogi személyek, progresszió nélkül, 10%-ot fizetnek.

Az osztrák törvény szerint az első 20.000 korona után 3%, a következő 20.000 koronák után 5% és így feljebb 65% ig, úgy hogy 11 millió korona vagyon fizet valamivel több mint 5 millió vagyonadót. Jogi személyek 15%-ot fizetnek, de akként, hogy 50.000 korona tiszta vagyon sértetlenül maradjon. A há-

boru előtt szerzett vagyonnál 1/2-ével kevesebb.

A cseh törvény az első 25.000 szokol után 1%, a következő 75.000 után 3%, a következő 300.000 után 6 1/2% és így tovább egészen 30%-ig; 11 millió összvagyon után nem egészen 3 millió a vagyonadó. Ez az eredmény jóval enyhébb, mint a német, vagy az osztrák, de ez a mérséklés csak látszólagos, mert annál súlyosabbak a vagyonszaporulati adó tételei. Papiroson pedig mindenki rendelkezik vagyonszaporulattal, már csak a pénz vásárló erejének csökkenése, az értékek állandó fiktív emelkedése miatt is. A csehek a jogi személyeknél is — ellentétben a németekkel és az osztrákokkal — progresszív kulcsot állapítottak meg.

Amint látjuk, a 100%-os vagyonkulcs a vagyonadónál sehol sem hozatott be. Ez természetesen is, mert a 100%-os adó elrettenti a külföldi tőkét, lehetlenné tenné a külföldi vállalkozást. De a 100%-os megadóztatás ellen súlyos etikai szempontok is szólnak: Elvégre csak súlyos elvakultság és elfogultság állíthatja, hogy minden vagyon szerencse, lelkiismeretlen manipuláció, korrupció, konjunktúra révén alakult. Ismerünk olyan vagyonokat is, amelyeket a szorgalom, a munka, takarékosság, a józanság, az invenció, az egészségesen kifejlesztett közgazdasági érzés, produktív, hasznos tevékenység teremtet meg. A 100%-ig menő vagyonadó ezeknek okaitan és jogosulttan megbüntetését jelentené. De a 100%-os adóterhelés még nincs teljesen kiküszöbölve. A vagyonszaporulati adónál élénk alkalmazást nyeri.

Tanulmányai további folyamán érdekesen foglalkozik az „értékelés” problémával. Milyen értékelés alapján történjék a vagyon megállapítása? A békebeli érték szerint Vagy alapul lehet venni a jelenlegi horribilis árakat, amelyek a háború előtti értékelésekkel szemben írtó különbséget mutatnak? A legnehezebb kérdések ezek. Ismerteti, hogy a németek, az osztrákok, a csehek milyen más és más módon kísérelték meg a probléma megfejtesét.

Ezután rátért a „vallomásra”, a nagy vagyonadó „kivetésére” és annak „biztosítására”, a fizetés „mikéntjére”, a büntetésekre, amnesztiára, ahogyan ezek a németeknél, a cseh és osztrák törvényekben szabályoztatnak.

Majd az új adómentet: a német „vagyonszaporulati adó” ismertette, amit már tavaly szeptemberben életbeléptettek. Az adó tárgya az a különbözet, ami az adózó háború előtti és a mostani vagyona között mutatkozik. Ez is egyszerre fizetendő adó és a kulcsa igen magas. Egész 100%-ig terjed. A németek a háború 6 esztendeje alatt szerzett vagyonotól legfeljebb 172 ezer márkát hagynak meg, úgy hogy ez adónak már elkobzási jellege van. Az osztrákok még csak a javaslatnál tartanak. A cseh törvény kulcsa 40%-ig emelkedik.

A vagyonadó kérdésének mai állását Magyarországon ismertette ezután az előadó. Felolvasásának ezt a részét legközelebb közöljük.

KISS FERENCZ női szabó

Piac-u. 56.

Izléses munkát jutányos áron készít. Szakszerű szabászat. Tanítást is elfogad volt Molnár-éig szabásza.

Termelőlapok beszolgáltatása

Felhívjuk s város termelő lakossága azon tagjait, akik termelő lapjukat a lisztirodába még nem szolgáltatták be, hogy termelőlapjaik kiállítására, illetve beadására végezt a Csapó-utca 15 sz. a. lisztirodában most már sürgősen, de legkésőbb szeptember 25-ig jelentkezzenek, mert részükre őrleési tanusi vány, valamint a só, cukor és petróleum fogyasztási jegyek csak a termelő lapok beszolgáltatása után lesznek kiadhatók.

Debrecen, 1920. szeptember 18.

Közélelmezési ügyosztály.

Ha olcsó és izléses virágcsokrot, kosarat, koszorút akar az vásároljon kizárólag
Rózsa Virágcsarnokba
Kossuth-utca 2. sz. (Városháza épület.) Művirágkoszoruk viszonteladásra a legolcsóbb gyári árában.

GYÁSZESETEK ALKALMÁVAL FORDULJON BIZALOMMAL

FEHÉRTÓI BÉLA

Jemelkezési injezéhez. Debrecen, Dégenfeld-ér 4.

Hol temetése a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig a legolcsóbb árban személyes felügyelet mellett eszközöltetnek. Exhumálást és hullaszállítását vállalunk. Koszoruk választékban.

Állandó állást nyerhet jó megje-
lenésű agilis fiatal ember mint
EXPEDITOR
Hirdetés-szerző
lapunk kiadóhivatalában (Piac-u.
59.) fix fizetés és jutalék mellett.

Arverési hirdetés.

Debrecen sz. kir. város árvaszéke 8558/920.
áü. sz. határozata alapján a debreceni 4642.
sz. betétben felvett Kurucz-utca 31. sz. ház
telket 44000 korona kikialtási ár mellett a
gyámhatóságilag jóváhagyott árverési feltételek
szerint **1020. évi szeptember hó 25-ik
napján d. e. 11 órakor** a városi árva-
széknél Csapó-utca 19. I. emelet Kovács Kál-
mán ülnök hivatalos helyiségében nyilvános
árverésen eladja.

Az árverési feltételek az árvaszéknél (ki-
küldött ülnöknél) és dr Hegedűs Béla ügyvéd
irodájában Csapó-utca 26. megtekintetők.

**Kubikusokat
Napszamosokat
Asszonyokat
Gyerekeket
felvesznek Egyetem Építke-
zés Nagyerdő.**

Magán autók bejelentése.

A magán autók tulajdono-
sok felhívják, hogy a tulajdonuk-
ban levő összes autójukat ezen
hivatalban (Egyház-tér 7. sz.) azon-
nal jelentsék be.

Debrecen sz. kir. város
nyilvántartó hivatala.

Muff, Boa

Készítést, javítást és át-
alakítást legújabb divat
szerint legjutányosabban
vállal

Horváth Gyuláné

Baross-u. 11. sz.

Pályázati hirdetés.

Üzletvezetőségünk területén a kiz. Tisza-
polgár bez. tisztelői

pályatorvosi

állásra ezennel pályázatot hirdetünk.

Az orvos javadalmazása: az utazási és
egyéb kedvezményeken kívül évi 500 korona
tiszteltidj, s az ezután járó 125 százalékos
drágasági segély.

Felhívjuk mindazokat, akik ezen állást
elnyerni óhajtják, hogy orvosi képesítésüket és
eddiggi alkalmazásukat igazoló okmányokkal fel-
szerelt kérvényüket „Üzletvezetőség I. osztály”
címeire f. évi október hó 1-ig adják be.

Debrecen, 1920. szeptember hó 14-én.

Schindler, kir. tan. üzletvezető.

Tankönyvek bekötését

bördíszmü-munkát tartós és
izléses kivitelben készít

VARJAS PÁL

könyvkötő, Egyház-tér 3. sz.

1195—1920. L. sz.

Felhívtnak

mindazon testületek, intézmények, hivatalok,
melyek liszt-könyvecskéiket a városi lisztirodá-
ból testületileg vették ki, hogy tagjaik lelki-
ismeretes kihallgatása után foglalják kimuta-
tásba mindazokat, akiknek lakása gáz vagy
villanyvilágítással van ellátva.

Ezen kimutatás a Csapó-utcai lisztirodába
sürgősen beterjesztendő.

Városi lisztiroda.

**KÉSZIT Központi szeszfordéket,
Pálinkafőző üstöket**

**MENDLOVITS S., rézműves,
Nyirbátor Szabolcs. Alapított 1890.**

Edények

fehér kőedény és majolika **1400 darab** vizes
kancsó, üveg, leveses és hálal, szósos csésze,
üveg, boros kancsó, továbbá különböző egészség-
ügyi edények egyenként és **nagyon olcsón**
eladók Timár-utca 11.

Nyilvános árverés.

Debrecen város Tejgazdasága
folyó hó 21-én, kedden reggel
8 órakor a baromvásártéren 1
darab tenyésztésre alkalmas törzs-
könyvezett bikát nyilvános árverés-
sen elad.

FÉNYKÉPNAGYÍTÁSOK

legsikerültebbek és legolcsóbbak

TAKÁCS VINCZE

fényképésznél, Egyház-tér 3.
Nagytemplom mellett.

APRÓ HIRDETÉSEK.

100
vagy 50 hold feketeföld
tanyával kiadó Csapó-u. 53.

Borshordók

és 12000 téglá egy hasz-
nált főzőkonyha és 2 nagy
tokos ajtó eladó. — Vár-
utca 8.

Mustot

veszek. Hordót kölcsön-
zők, értekezések délután
Poroszlay-ut 10. Telefon
273

Finom

smocking és fekete salon
sakó ruhák eladók Szap-
panos-utca 16.

Szerény

igényű kis leányt iro-
dába felveszek Csapó
26. Ügyvédi iroda.

Eladó házhelyek

2—300 négyszögöl területek
a Gyermekmenhely
mellett Mester-utca végén
a Csígekerti-utca és a
Balmazújvárosi utra front-
tal. Értekezhetni Deb-
receni Gazdák Bankja,
Kossuth-u. 17.

Eladó

Boldogfalva-utca 6 számú
nagy telkű ház, beköltöz-
hető lakással. Értekez-
hetni a helyszínen.

Cimbalom

igen jó hangú, pedálos
eladó, Hadházi-ut 12. I.
em. Arpad-tér.

**Debreceni Gazdák
Bankjárszénnyitárs.**
Kossuth-u. 17. Kölcsönö-
ket folyósít házakra, föl-
dekre és értékpapírokra.
Betéteket elfogad a beté-
tek után kamatot ad, ér-
tékpapírokat vásárol és
elad. Elfogad értékeket
megőrzés céljából bérbe
ad (safé deposit) páncél
rekeszeket. Takarékpénz-
tár és bankügyletek min-
den ágazatával foglalko-
zik. Feleknek minden pénz
ügyi műveletnél rendel-
kezésére áll.

Eladó

alig használt gyönyörű
szürke selyemruha. 2 ágyra
egyforma csipkés betétes
Rumburgi vászonhuzat, két
méter hosszú kosár állít-
ható kényelmes szék. Csapó
utca 4, I. em. jobbra.

Tejet

bármilyen mennyiségben
átvesz Borbély Ferenc fű-
szerüzle Vigkedvü Mihály-
utca 25.

Takarítónő

és minden szakácsné
kerestetik Szent Anna-u.
25. földszint.

Koros Sándor

férfi-szabó Buzsácz-utca 60.
Saját készítésű elegáns férfi
öltönyök kaphatók.

Kőváry és Altmann

szűcsök, Piac 42. Pannónia épít-
let. Bármilyen szakmába vágó
munkákat pontosan és jutu-
nyosan készítenek.

**Bélyegzőgyár és véső-
intézet**

PAULÓ I.
Batthyányi-u. 22.
Telefon: 1365.

FORGÁCS I.

műorás
Bádógos-u.

KELETI J.

BUDAPEST, IV. ker.
Koronaherc.-u. 17.
Alapított 1878.

Gyárt a legtekélyesebb ki-
vitelben: műlábakat, müke-
zeket, sérvkötőket, haskötő-
ket, gummigörsérharisnyákat
stb. Dus választék az összes
betegápolási cikkekben, valódi angol, francia és
amerikai gummiarukban, valamint orvosi műsze-
rek- és kórházi berendezésekben Eladás nagyban és
kicsinyben eredeti napi árak mellett.
Sztéküldés naponta.

Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank

FIÓKOK: Debrecen, Pozsony, Fiume, Győr, Kassa, Kolozsvár
Alapított 1889-ben ALAPTŐKE ÉS TARTALÉKOK
210 MILLIÓ KORONA.

**Debreceni fiókjamegnyit
Kossuth-u. 8. szám alatt.**

Foglalkozik a banküzlet minden ágazatával. Elfogad takarékb-
etéteket könyvecskére és folyószámlára, előleget ad értékpapi-
rokra és árukra, leszámítol váltókat, vesz és elad idegen
pénzeket legjobb napi árfolyamon, kiállít hitelleveleket, át-
utalásokat eszközöl külföldre.

GEBAUER KAROLY ÉS TARSA

TEMETKEZÉSI VÁLLALATA, KOSSUTH-UTCZA 2. SZÁM.

Alapított
1868. évben.

Temetéseket a legolcsóbban eszközzel a leg-
egyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.
TELEP: Homokkert, Hid-utca 8. szám.

**Ha szép akar lenni? Korzó arckrém és szap-
pant használjon!**

PARFUMOK prima minőségűek, Pipere szappanok. Mindenféle piperecikkek.
kötözerek, Irrigátor felszerelések, gummi áruk, GAZDASÁGI CZIKKEK, kreolín
stb. legolcsóbban szereshetők te a

Korzó Drogueriában Piac-utca 42.